

P U Á S U I

KOVEH: Palgásij ovčastus, Irene Salmensoo, Stephanie C. Lefrère, Vesa Jurmu, Kaisa Hurme, Tiina Pulska, Tanja Pyhäjärvi, Jussa Seurujärvi, Suonenjoki Käskyön Museo - Timo Veijalainen, Seven-1.

Siskáldâs

Puásui	4
Puásuituálu	9
Palgáseh	10
Palgásij ovtâstus	12
Ärbivuáválâš máttu	16
Puásuituáluihe	18
Pygálysah	20
Kuáđuttem	23
Kyeddim	24
Puásuipurrâmušah	26
Puásuimađhâšem	27
Puásui káárvut	28
Puásuituálukulttuur iälá nanosin	29
Puásuisánádâh	30

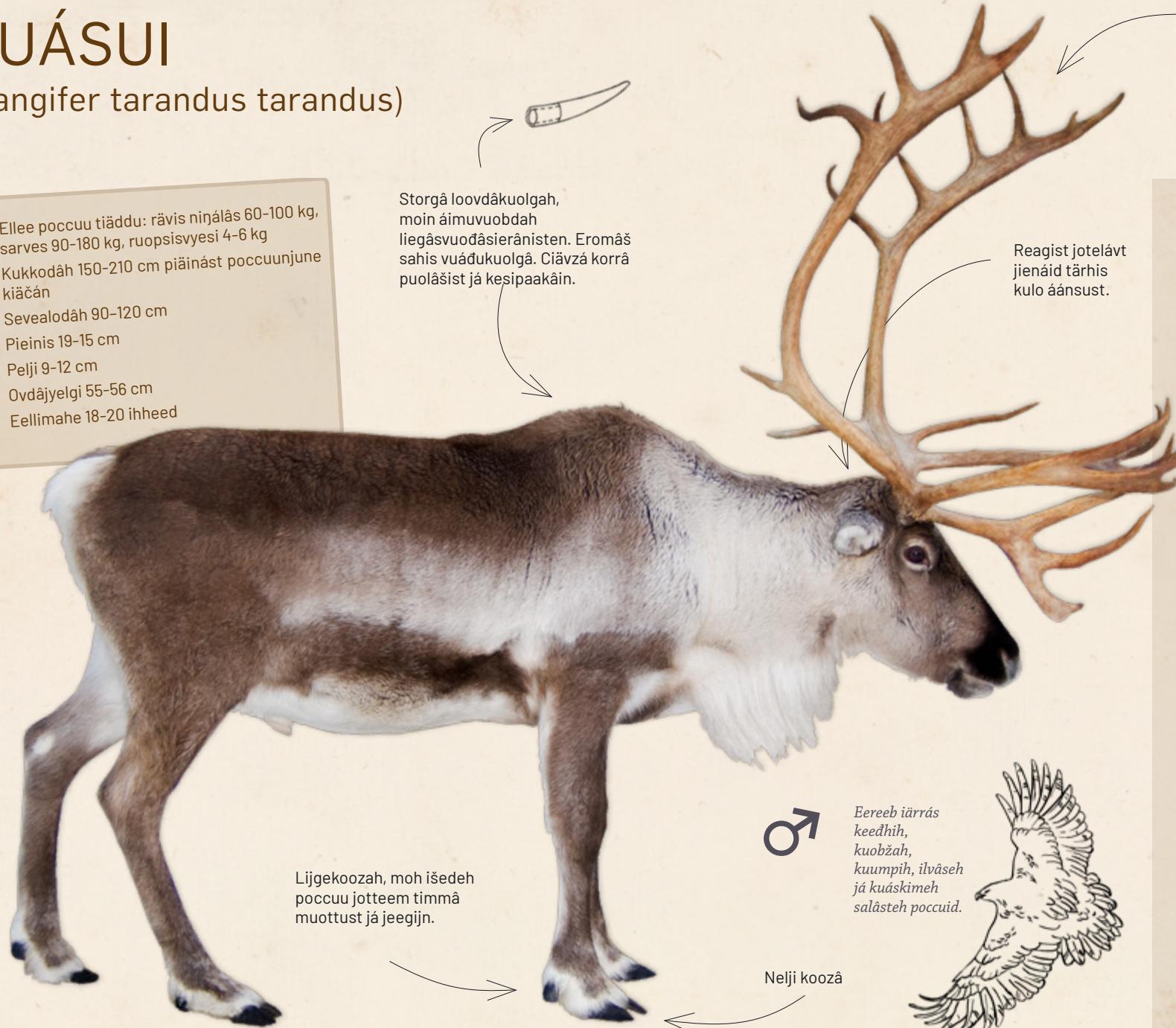
PALGÁSIJ OVTÂSTUS

PL 8168 / Koskikatu 33 A 96101 Rovaniemi
Puh. +358(0) 16 331 6000, kirjaamo@paliskunnat.fi
paliskunnat.fi / pororeseptit.fi

PUÁSUI

(Rangifer tarandus tarandus)

- Ellee poccuu tiäddu: rävis ninjálás 60-100 kg, sarves 90-180 kg, ruopsisvyesi 4-6 kg
- Kukkodäh 150-210 cm piänäst poccuunjune kiäčán
- Sevealodäh 90-120 cm
- Pieinis 19-15 cm
- Pelji 9-12 cm
- Ovdâjyelgi 55-56 cm
- Eellimahe 18-20 ihheed

Ubbâtähtiúárvih, moh molsâšuveh jyehi ive. Čuárví šadda keessiv jobâ 2 cm jándurist. Čuárvih miäruštâleh poccuu sajaduv iälust. Sarvh aneh čooryijd tuárrumân ninjálásâi oovdâst. Čooryij stuárudâh šadda stuárráabin ain toos räi ko puásui álgá puárásmid.

Puásui kyepist mon lii kuáivum adai čiehârist.

TÁÁGUPEHT LII MOONNÂM PUÁSUI

Kähireh

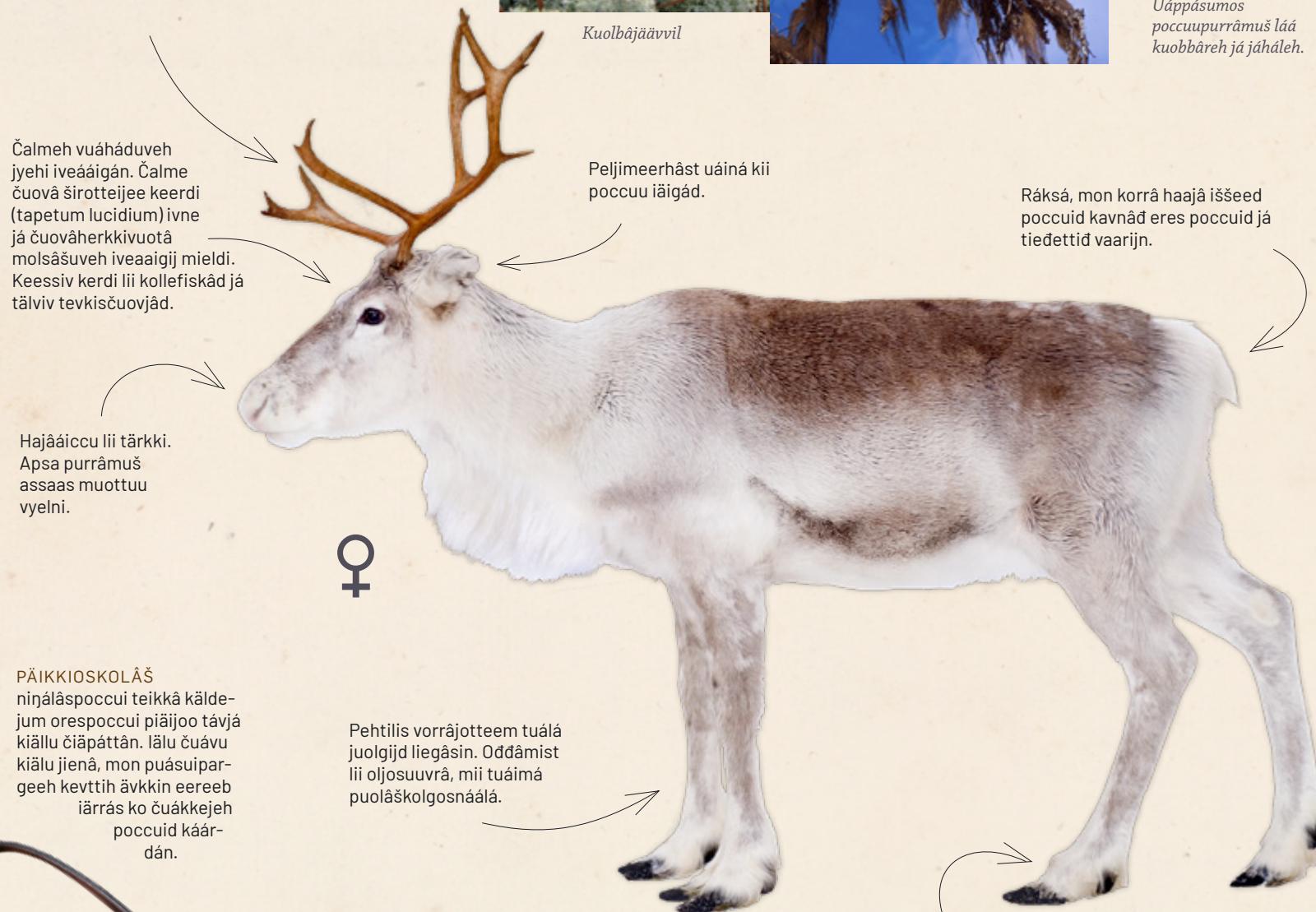

Kyepir luodah

Áálduh aneh čoorvijdis
toos ete piälusteh jieijás
vyesi já kuáttumsaje.

Poccuu ravâdâsân
kulá suullán 400
ravâdâssaddod.
Uáppásunos
poccuupurrâmuš láá
kuobbâreh já jáháleh.

PELIVILDÁÁS čagge-elée.
Jotá kuhes maađhijd já liihâd ennuv ravâduv ucâdijñ. Ráksá, mon korâ haajâ išseed poccuid kavnâd eres poccuid já tieđettiid vaarijn. Poccuu kyepireh cuákkih ko puásui liihâd. Kyepirij cuákkim tuáimá jienâmerkkâñ eres poccuid.

KUOLGÂ IVNE vuáđuld láá ennuv nomâttâsah.
Ei. tevkis puásui lii muuzzig, kuovgâd lii čuoivâg, vielgâd lii jievjâ teikkâ kobbâ.

Muuzzig

Čuoivâg

Kobbâ

Kesipoccuuh

Puásuituálu

Puásuituálukuávlu vijđodáh lii
122 936 km adai 36 % oles Suomâ
vijđoduvvvâst.

PUÁSUITUÁLUKUÁVLU lii laavâst miäruštâllum
kuávlu, kost hárjutteh puásuituálu. Poc-
cuuh uážzuh kuáđuttiđ kuávlust rijjân een-
nâm omâstemvuigâdvuodâst sorjhánnáá.
Puásuituálu vuogâdvuodah já kenigâsvuodah
miäruštâlloo puásuituálulaavâst.

Ive 1898 staatâ kenigâttij puásui-iäigâdijd
vuáđudiđ eennâmtiedâlijn rajjigijn miäruštâllum
palgâsijd. Jyehi puásui-iäigâd kulá uásálâžžân
oovtâ palgâsân.

Rävis orespuásui loppâkeesist

- Elleepoccuuh láá puásuituálukuáv-
lust suullán 200 000 njuovvâmpygá-
lysâi maaja.
- Njuovvâmmereh mulsašudeh iivij
mieldi luândutiiliij já piätuellei salâs-
temtedduu mieldi.

Puásui-iästuääidih estih pocciu moonnám
väldikode räiji rasta teikkâ nube palgâsân.

Palgâseh

Suomâ puásuituálukuávlun kulá aldasáid oles Lappi eennâmkode sehe Tave-Pohjanmaa já Kainuu eennâmkuudij taveuásih. Puásuituálukuávlu lii juohhum palgâsáid, moh láá maaygâ stuárusiih.

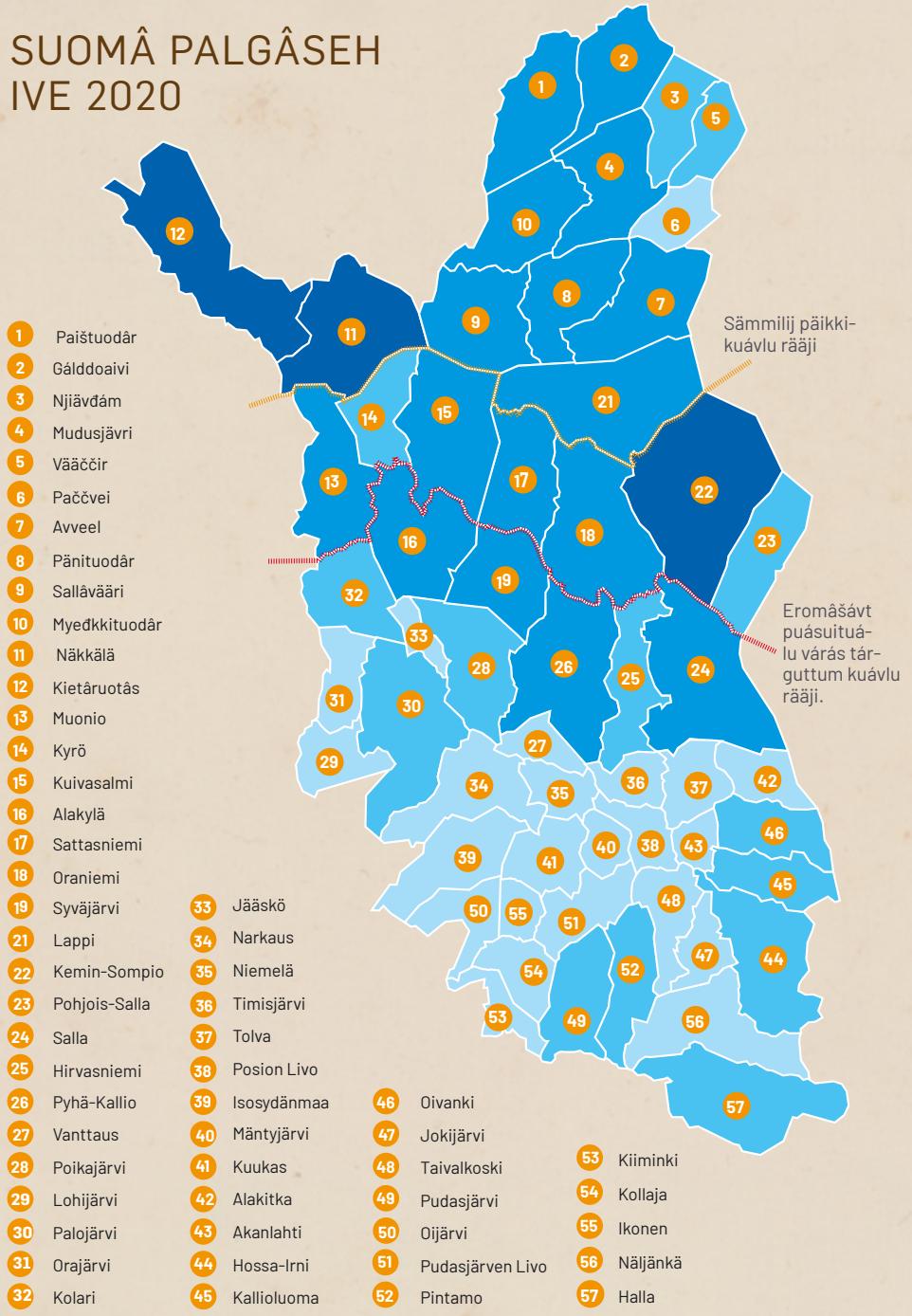
JYEHI PALGÂS joođeet haldâttâs, mon saavâjodetteijen tuáimá puásui-išseed, värisaavâjodetteijen väripuásui-išseed sehe eres jesânin nelji palgâs uásáliih. Haldâttâs toimâpaje lii kulmâ ive. Puásui-išseed västid palgâs tooimâst já oovdâst palgâs. Puoh palgâseh láá Palgâsij ovtâstus jesâneh.

PAALGÂS

- Puásuituálu kuávlulâš já haaldâtlâš oh-tâdâh. Palgâseh láá maaygâ stuárusiih.
- Pargon lii anneed huolâ pocciu já puásuipargoin.
- Jođetteijen tuáimá puásui-išseed.

SUOMÂ PALGÂSEH IVE 2020

Palgâsij stuárráamus
suovvum elleepuásuimeeri.

500–2000

2001–5000

5001–8000

8001–12000

Palgâsij ovtâstus

Palgâsij ovtâstus lii puásuituálu stivrim-, ravvim- ja ässitobdeeorganisaatio.

PALGÂSIJ OVTÂSTUS oovded puásuituálu já ton tutkâmuš, taha puásuituálu kyeskee ravvím, taha ässialguid puásuituálu oovdedmân, hoittáá puásuituálu koskâvuodâid eres ohtsâškoodán, paijeentuálá staatâ raajijin leijee puásui-iästuaaiđijd, tuhhiit uđđâ puásuimeerhâid já paijeentuálá puásuimerkkâregister. Suomâ staatâ ruttâd Palgâsij Ovtâstus tooimâ.

ALEMUS MERIDEIJEE ORGAAN LII OVDÂSTEIJEEČUÁKKIM AĐAI PUÁSUIPARLAMENT

- Čokkân jyehi ive puásuituáluive aalgâst, ađai kesimáanust.
- Puásui-išedeh ovdâsteh palgâsijd.
- Väljee haldâttâs kuulmâ ihán mast láá 14 jesânid. Eennâm- já meccituáluministeřiö já Sämítigge nomâtteh ovdâsteijeidis haldâttâsân.
- Kietâdâl ei. ihemuštâlusâid sehe ruttâtuálu- já toimâvuávámijd.

TOOIMÂ VUÁÐUJURDUUH

- Stuárroo ráhtálâš eennâmkevttim (ei. meccituálu, ruuktoimâ já pieggâyeimi) puásuituáluun toohâm háitui ucedem.
- Poccui tiervâsvuođâ já pyereestvaijeem ovdedem tutkâmuš já tooimâ oovdedmán.
- Eennâmstuorrâpiöđui tovâttâm puásuivahâgij haldâsem já kepidem.
- Puásuituálu kannattemvuođâ ovdedem puovtâdâs, pyevtittâsâid já markkânjid tuárjoo pargoin.

ÁINOOŠLAJÂSÂŠ TESTÂIÄLU

Palgâsij ovtâstus paijeentuálá Aanaar Kamâsist maailmist áinoošlajâsâš Kutuharju testâiälu, mon äävhild ráhtojeh tutkâmušah.

Puásui-iästuäädi ceggim já huolättâs juovâst váátá ennuv pargo.

STAATÂI KOSKÂSÂŠ PUÁSUI-IÄSTUÄIDI

Puásuituálukuávlust lii suullân 2 000 km ohtâsâš eennâmräjî kuulmâ rijkkáin.

Puásui-iästuäädi Taažâ já Ruošâ raađijin lii ohtsis 1 200 kilometterid. Puásui-iästuäädi pajentoollâm hoittáa 50 Palgâsij ovtâstus palvâlusâst leijee parged 20 palgâs kuávlust. Staatâi raajijd ceggejum puásui-iästuäädi pargon lii estid pocciui peessám vieres staatâ piälán. Palgâsij ovtâstus huolât eennâm- já meccituáluministeriö toimâmpiejjâm Taažâ já Ruošâ vuástâsâš raađijn leijee aaidij oornigisttolâmist já vuádutivomist.

Taažâ staatâin ääidi oornigist toollâm lii juohhum ovdâsvâstâdâskuávlui mieldi. Ruošâ vuástâsâš rääjist puásui-iästuäädi rähtimist já oornigisttolâmist huolât Suomâ.

Puásuaaiđij pajentoollâm tave mulsâšuddee luându já šonjâtiiljin lii hästee. Mottoom soojijn iästuäädih láá juovâi pajeele. Tälviv ääidih sättih čiehhud muottuu vuálâ teikkâ äidistuálppoid čoggâuvvee muotâ já rine cyevkkejeh aaidijd.

PUÁSUI-IÄIGÁDEH OVDEDEH IÄLÄTTÂSÂS AKTIIVLÁVT

Puásuituálu lii iälättâs mii lii ain nanos Suomâst tavveen. Puásuituálu lii ohtâ stuorrâ sijâ mane ulmuuh äsih ucce paaihijin kost mudoi láá uccáa eres pargoh.

Piäivâlâš puásuituálupargoi lasseen puásui-iäigádeh pargeh eivi pargo pyevittâsâiguin já palvâlusâiguin. Válduitienâsin láá šoddâm poccuupiärgu smavvâjâludem já puásuimađhâšem. Poccuupiärgu puovtâdâs, smavvâjâludem já mađhâšem hämmejeh iälättâsân noonâ vuáđu. Meiddei tuođi, skejkkâtävirij já mätkimuštoi rähtim sehe poccust finnim uálgipyevittâsâi ávhâstâllâm fäähil eivi udâđâ mahdulâšvuodâid.

Puásuiulmuu áámmát vuáđuduvá ärbivuáválâš máátun

Puásuiulmuu áámmát lii luándun vuáhádem já luándu tubdâm. Eel-lim mana iveaaigij, šoojâi já kuát-tumenâmij mield, poccuu eellim mieldi. Párnáah uážzuh távjá jo ucen jiejjás puásuimeerhâ.

SUOMÂST POCCUI PYEHTIH omâstið puásuituálukuávlust pisovávt ässee Euroop rut-tátuálukuávlu aalmugjesáneh, palgáseh já Palgâsij ovtâstus. Palgâsist lii ovdâústimpovoigâdvuotâ jiejjás kuávlu poccuid, jis toh puátih vuábdun.

Puásui-iäigád puásuimeeri lii priivaat äšsi, moos lahtâseh oskomušah já ärbivyevih. Nuutbâ puásuimeeri kojjâdijn ij finnii njuolgâ vás-tâdâs. Vástâdâs lii táválvárt epičielgâs, tego "kal toh láá kyevtpele muorâ". Puásuiolmoš lii áámmátnomâttâs, mon kiävttoo sehe almaiulmust ete nissoonulmust.

♪ Ohtâ puásui-iäigád uážžu omâstið enâmustáá 500 poccud.
♪ Puásui-iäigádeh láá Suomâst suul-lân 400, moin 40 % láá nisoneh.

Puásuituálu aalgij koddepiivdost

PUÁSUI LII TAAMMUM Skandinavia vildáás tuodârkoddeest. Vistig tot tooimâi hokâttâ-sellen koddepiivdost sehe keessim- já kâ-disellen. Poccust finnejii piärgu já mielhi sehe amnâsijd pihtâsáid já pargopiergâsáid. Návt ulmuuh puohtii aassâd Suomâ tavemus kuávluin aaibâs arâmuš aassâmhistorjá rää-jist.

Táálááš puásuituálu aalgij suullân koskâäägi loopâst. Sämmiliih algii kuáđuttið poccuid já jotteeđ poccuiquin iveaaigij mield. Meiddei syemmiliih oppii puásuituálu aarrâd já ovde-dii ton jiejjás táárbuid hiäivulâžžân.

Tááláá puásuituálumaalih láá šoddâm jieškote-uv kuávlu sieránâsziešnaalijd, nuuvtko enâdâh- já aassâmtiilijd sehe luándun pyeremusávt hiäivulâžžân.

Puásuituáluihe álgá 1.6.

Puásuituálu vuáðu lii tave luán-dust. Huáppus pargopajeh láá ke-si-syeinimáánust vyesimiärkkumeh sehe čohčámáánu loopást kiddâ kos-kâtáálván pištee pygálysah.

VYESIMIÄRKKUMEH KEESSIV

Puásuituáluihe álgá kesimáánu aalgáast. Puásui jotá keesijd riján kuáttumenämijn já pálgá talle ko vorrânjammeetii tivreh kir-deh. Uddâ kuolgå šadda já čuárvih šaddeh jotelávt. Koskákeesi tivreh čuákkejeh poc-cuid oohtân tuoddáráid já jeggyd.

Taan luándualmoon ávhástâlloo puásuipargoin: iäluid joëttid meecist kardjd vyesimiärkkumij várás. Poccui čokkím tah-hoo jieškote-uv enâdhâh hiäivilâsh vuovvijen: väázin, muávloin teikkâ helikopter išseen. Poccui gps-čevepäädih älkkeedit-teh poccui uuccâm meecist. Vyesimiärkkum álgá táválávt eskán ehidist teikkâ iho ko áimu lii čuáskum, tastko poccuu väibih pakkâ ááimust.

Tälvikuołgå mulsášuvá njarbâdis kesikuolgân. Puásui vuáidá šaddee čoorvij keejid monn-jájuolgi ráávsáin vuáčcoo vuoidâsáin.

Peljimeerhâ lasseen puáhtá kevttiđ piiltá teikka čevepäädi lijetubdâmerkkán.

MII TÁBÁHTUVÁ VYESIMIÄRKKUMIJN?

- ❶ Vuosijd kalga toppid käärdist kiedáin, vimbain teikkâ suopânanáin.
- ❷ Vuosijd kalga numeristiđ nummeerilaapuin já lyeštiđ uuccâd jiejjâs ááldu.
- ❸ Kirjettiđ pajas, kiän ááldu vyesi čuávu já merkkid vyesi nummeer já iäigâdâh muušton.
- ❹ Talle väldiđ vuosijd kiddâ já čuoppâd peelijid níjbijin poccuu omâstejee merkkâ.

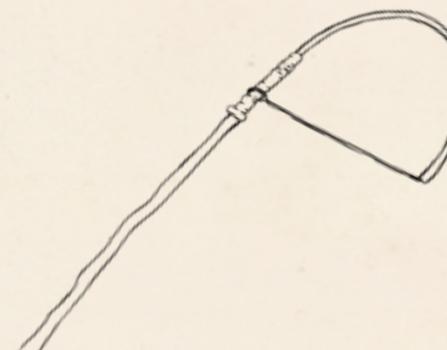
JYEHI PUÁSUI-IÄIGÁDIST lii peljimerkkâ. Peljimerkkâsääñih láá suullán 20 já aanoost láá peljimeerhah suullán 12 000. Uddâ peljimeerhâid rähtih táárbu mield. Peljimeerhâ valdâlem algâttuvvo poccuu uálgis peel-jist. Vuocchin muštâluvvo válodusääñih já ton manja uccesääñih.

"Uálgispeeli säärgis oovdeld, haygå maa-jeeld. Čižet kyever, njavke já njavheest siisâ."

"Uálgispeeli loddekozzâ. Čižet čuvâstâh. Cekki oovdeld, vyestinjavke maajeeld."

Kyehti
sierâlágán
peljimeerhâ já
tai valdâlmeh.

Vimba

Testosteron finnee sarva nisketehijd kievruð roovvâdäägi aldanmist. Sarvah láá muččädeh já kiärguseh tuárruð. Ulmust lii pyeremus karved poccuid roovvâdäigin.

Čoovčâ pygálysah

Čohčuv álgá roovvâd adai poccui kimeäigi. Sarves čuákkee niijálásâin jieijâs čurruu, mon tot vähtee tárkká. Sarvai koskâsâš tuáru já čoorvij skalijdem taheh ton ete niijálásâin kime lii ohtäigásâs já siämmâst kyeddim kiđđuv lii siämmâá ääigi. Roovvâd maya sarves nuulpâg.

NINJÁLÂSÂIN KIŠTOTTÂLLEE sarvah čuakkejeh niijáláscurruu já caggeh tom roohâm tiet. Puásuipargoin poccui roovvâd ávhâstâlloo čokkiimâin poccuid pygályssáid. Čokkim álgá taválumosávt čohčâ- teikkâ roovvâdmáanust. Pargoost kiävttojeh jieškote-uv enâdâhân já luândtiiliid hiäivulâs pargopiergâsijd: pargoid taheh vääzin, muávloin, moottorkiälhäguin teikkâ helikopter išseen. Meiddei puásuipennuid kiävttoo išseen poccui čokkim- já kuáduttempargoin.

Puásui porá
mielâstis
kuobbârijd.

Pygálysäigi lii vyebdimäigi.

MII TÁBÁHTUVÁ PYGÁLYSÂST?

- ❶ Poccuid sirdoo ucce juáhuin kiirnon, mast njuovvâmpoccuid kalga sierrid elettempocciun adai ucebáid aiđidj.
- ❷ Elettempoccuid kalga luuhâđ já adeliđ oletâl-hudem. Luuhâm uávild pygálysâst leijee poc- cui merkkim luvâttâlmân.
- ❸ Poccuu peljimeerhâ kalga vistig tubdâđ, puásui válđoo kiddâ já lohhee merkkee poccuu luuhâmluávdán poccuu omâsteijee noomâ puotâ.
- ❹ Poccuu erttikuolgáid tahoo luuhâmmerhâid, vâi puásuilmuuh tiettih puásui lii lamaš pygálysâst.
- ❺ Luuhâmluovdij tiäđuh merkkejuvvojeh palgâs puásuilluvâttâlmân, mast čielgih iäigádij já pal- gâs puásuimereh.

Poccui, mii lii merkkejum puásuilluvâttâlmân, ráhtoo nijbjijn erttikuolgáid luuhâmmerkkâ

Tälviv poccuid kuáđutteh

Puásui lii vuáhádum kolmâ šoojáid já muotâenâmáid. Kyeppir rááhtus taha máhđulâžân jotteem assaas muottust. Jyelgih pisoh sudesin pehtilis vor-râjotteem já puolâškolgosnáálá tuáimee oljosuuvrâ áánsust.

POCCUU TÄLVIKUOLGÂ lii eromâš saahâd. Puásui ciävzá pyereest korrâ puolâšist-uv. Puásui jorgeet seelgij piegâ vuástá syeijim tiet uáivis, mast lii njarbâdub kuolgâ. Puásui puáhtá kuáívuđ tälviv piämu jobâ paigeel meettersâš muottuu vyelni. Puásui kiävttâ purrâmuššân 300-400 eres šaddošlaajâd. Tälvi lii poccui luándust hästee äigipajje, kuás tot moonât jobâ 20 % čoočâ tiädustis. Poccui pyereestvaijeemist puásuiul-muuh aneh huolâ tälviv piemâmáin taid táárbui mield.

Poccui tälvikuáđutmist ávhástâlloo jieškote-uvlágán vuovijd. Iälu kuáđuttem tábáhtuvá moottorkiälháiguin já pennui äävhild. Perruu, suuvah teikkâ kylâh hämmejeh siijdâid, moh hoittájeh já kuáđutteh poccuidis oovtâst. Mottoom palgâsijn kuáđutteh poccuid oovtâst. Uási puásui-iäigâdijen čuákkee poccuid tälvimánuppoo-jijd aaiđid. Puásuituálutäävih láá šoddâm jieškote-uv palgâs luándu já eres eennâm-kevttim miäldásâš maalin.

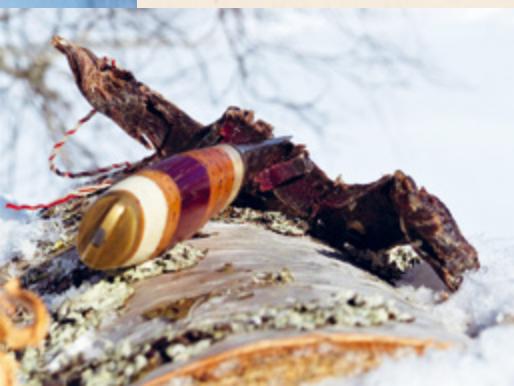
Kiđđâ - kyeddim álgá

Kiđđuv poccuuh oceh purrâmuš jievjâmmeeecijŋ jotemáin kyeddee cuoŋjuu alne. Kyeddim lii táválumosávt vyesimáánust.

Ruopsisvyesi

Poccuu koškepiärgu lii kiđđâtäälví hersku.

VYESI KALGA ŠODDÂM MANA peessâd njoommâd mielhi. Ucce puásuivyesi ciävzá vuosmuš eellimohoidis ruškes pyeidi já suo-his kuolgâ äävhild. Vuosij šoddâmtiäddu šadda kyevtkiärdásâžân jo vuossâmuu mán-nuppaje ääigi. Meiddei čuárvih älgih šoddâd vuosmuš eellimohhoin. Áaldu čuárvih kačeh forgâ kyeddim maña.

Kiđđuv kuškâdeh koškepiärgu poccuu piärgust. Sälttejum piärguid kalga hiängud luáðhus pááikán seeini paaldân teikkâ káátu oolâ já suoijið viermijn. Kiđđâpiäivâá já puolâš kuškâdâm koškepiärgu lii eromâš pyeri evvis já siälu pyereest. Vyehi tuáimâ tuše tavekuávlu šonjâduvvâst.

Poccuupiärgu lii tiervâslâš raavvâd

POCCUUPIÄRGU LII ráhtusist fijnes, mon-diet tot lii muurrâd, kapša jotelávt já suddâd älkkeht. Poccuu siälgán, näähki vuálâ čoggâšuvá pyeidi. Tot kiävttoo pasemân já vuosâmân. Piärgu lasseen poccuu váimu, vuovivâs, manemušah, njuovčâ, pyeidi, vor-râ já mielkki láá eromâš pyereh purrâmušah.

Poccuupiärgu tivrâsumos uásih láá sa-voteehih já čuárpbpeleh. Savotekki lii py-eri pihipurrrâmuš. Sisčuárpbpeeleest finnee pyeremus kolmâsuovâspiärgu. Py-ere steikkäpiärgu finnejuvvoo olgo- já nuskečuárpbpeeliijn sehe čuámáttâsâst já ovdâseelgist. Puoh poccuu oosijn puáhtâ valmâstið meid ärbivuávlâš koškepiärgu.

Suohâd, laavcâlágán poccuumielhi lii tov-le juuhum já tast lii rahtum vuástâ já vuojâ. Poccuumielkki siskeeld jobâ kulmâ keerdi eenâb energia ko kusâmielkki. Onnáá peeivi poccuumielhi ij jur anno ravâdâhhâan, mutâ tot kiävttoo eereebs iärrâs amnâsin kosme-tiikast.

POCCUUPIÄRGU LII TIERVÂSLÂŠ

- Uccáá pyeidi
- Pyeri vuojâsuvrâchuággânmâš
- Ennuv proteineh
- Valjeest vitamineh
sehe raavâdmineraaleh já
siemraavâdmineraaleh

Maangâpiälásâš puásui

PUÁSUI LII Laapi tobodosumos brändi já merhâsittee madhâsem kiásuttemyeimitah-hee. Madhâsem fáálá ennuv máhđulâšvuodâid puásui-iäigâdáid. Puásuiohjelmpalvâlusah láá pajanám ohtâñ puásui-iälâttâs ruttâtuálulâš čoovdâtahhein. Lasseen puásui-iäigâdeh uážžuh lasetiennâs rähtimâin já vyebdimâin tuojjid já mätkimuštoid teikkâ kietâtuojjid taarbâšlâš materiaalijd. Madhâsem lii lasettâm meiddei poccuupiärgu koijâdem já ton mield poccuupiärgu faallâm raavâdviâsuin.

Kiđđâtäälvi ergikištoin lii kuhes historjá. Orespoccuu hárjuttem kištovuájánin váátâ ennuv ääigi já killeelvuođâ. Kištopaje čokkeluvá Aanaar Puásuikunâgâsvyejimáid.

Ergikištoid uárnejeh Suomen porokilpailijat ry sehe páihálâš seervih.

Puásui kárvut

POCCUU KUOLGÂ lii eres oosijn poc-
cust ereslágán já fáálá maangâi
kevttimmáhđulâšvuodâid. Ovdâmerkkân
kammuuh ráhtojuvvojeh kamásijn, moh
kierdh kohhum.

Tyelji puáhtá kuškádiđ olgon seeinist, kuás
nähökist leijee pyeidi košká já aaseest

šadda čäcihilgoo. Návt kuškádum tyelji lii
ärbivuávlâš uáđđimvuálâš láavust. Tyel-
jist uážju luándunálásâš šišne ostodmáin
nähökki ovdâmerkkân sieđgáin. Ráhtálâš
vuovijn poccuutylejist šadda lasseen tim-
mâ nappanähköi já samettisâš keppâ puásui-
mokka. Mätkimušto- já siiskišamnâsin toh-
hee ráhtálâšvuotâlvat kietâdâllum tyelji.

Kamuvsyeyimi kiävttoo sovs-
kamuuh siste

PUÁSUI LII MAANGÂPÄLÂLÂŠ TYEJIMATERIAAL

- Kamásnahkijn sovkammuid, kaperijd, kistuid, kamâspidoid já stiváid.
- Kállunähökist kálluhin kočodum kammuid
- Sišneest anoraakijd, puuvâid, reepuid já seehâid
- Koozâin já taavtij čiihjâid
- Čuárvist ei. suoppâin kielâid já herviimijd nijbij já kuuvsij piäljásaid
- Suonâin nähkituojjij kuárrumlääigi

Suonâläägi já suormâkuáti
sišneest

Puásuituálukulttuur iälá nanosin

Puásuituálu lii suhâpuolvâst nuubán sirdâšuvvee, luándun vuáđuduvvee
ärbivuávlâš iäláttâs já puásuiperrui tot lii oles eellim. Tot paijeentuálá sämi-
kielâ sehe sämikulttuur já tavesyemmilâš historjálâš já áinoosläjâsâš puásuikult-
tuur.

POCCUI JÁ LUÁNDUTIILIJ kyeskee ter-
mâdâh lii viijdes. Puásuituálusánâdâh lii
kiävtust argâpeeivi sárnumist. Puásui lii
peessâm maangâid edâlduvváid. Távjá kulá
ovdâmerkkân suomâkielân poronkuse-
ma, mii kiävttoo mitto-ohtâdâhhân suullân

Tave-Taažâ Altast
kavnum pâhtisârguseh
lá tuháttij iivij
puáráseh já kovvejeh
poccuid teikkâ kuudijd
pividemkaardijn.

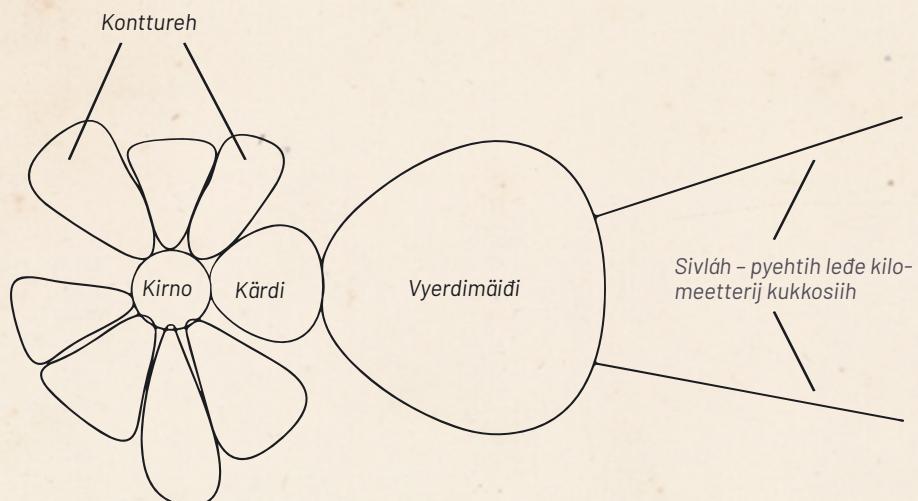
čiċċâm kilomeetter määđhist. Suomâkielâ
"Poro opettaa" -ceehâ muštâl, maht eellim
ij ain moonâ ulmuu vuávámij mield. Tave-
kuávlu taidâreh láá kiävtám kuhháá poccuu
sii pyevittâsain sehe materiaalin ete fáddán.

Pygálysäidî

Leengib

Poccuu jođettuvvojeh kárdán sivlái adai jođettemaaidîj mieldi.
Kooveest pygályskäärdi uásih.
Ääidi oosij nomáttásah láá ereslágáneh eres kuávluin.

Puásuisánádâh

Áldu niñálâspuásui mast lii vyesi
Čokkim poccuí čokkim pygálys várás
Čoollâd kahheed naamijd čoorvijn
Čuoivâg vielgissiähá kiirjâg puásui
Čuoškah ja tivreh voorâ njammee tivreh
Čuurâ ucce juávkku poccuid
Ergi käldejum orespuásui
Iälu stuorrâ juávkku poccuid
Iälu stuorrâ puásuimeeri
Jievjâ, kobba jievjâ lii vielgis puásui mast
 puáhtá leđe čappâd teikkâ čapis
 koozah, kobba lii albiino
Jotteem poccuiguin jotteem päähihist
 nuubán
Kirno äidi mast rátkuđ poccuid
Kiäjuspelji merkkiihánná puásui
Kodos orespuásui niäljâd ivveest
Koistâs orespuásui viidâd ivveest
Kolgooh roovvâd maŋa vaibâm ohtuunis
 sarves
Konttor pygálysäidî ucce uálgiaidî

Kyeppir poccuu jyelgiođđâseh já koozah
Kädisergi orespuásui mii kuáddâ tävirijd
Kälbinjune puásui mast vielgis njunekeeči
Luostâg kuovgiseertig puásui
Maakkâan orespuásui kuudâd ivveest
Muuzzig tevkis puásui
Nolppo čúrvittes orespuásui
Nommâlopâ orespuásui čiččâd ivveest
 ovdâskulij
Nämiciárvih šaddee nähkičuárvih
Palgâd poccuu jotteem kuáttumenâmijen
Roovvâd poccuu parâtâllâmäigi
Ruovgâd poccuu jienâdâllâm
Rânnee poccuu tuolmâm päälgis muottust
Räävis râvis puásui
Sarves paijeel kulgâihásâš orespuásui
Taammâd máttâáttiđ poccuu lojesin
Vaareeh orespoccuu nomâttás nube täävlî
Veitâlâs poccuuh iä lah keččâmyvelni
Vuonjâl niñálâspuásui nube ivveest
Vyeveers orespuásui kulmâd ivveest

